

JUNTS APRENEM A APRENDRE, TRANSFORMANT L'EDUCACIÓ

Sandra Gallardo Ramírez

Professora d'Educació Física i directora de l'Escola Pepa Colomer
Professora del Departament de Didàctica de l'Educació Corporal de la Facultat de
Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona

RESUM

El final del segle XX ha donat pas d'una societat industrial a una societat de la informació. El fet de disposar de tants coneixements a l'abast, està implicant necessàriament un canvi en el paradigma educatiu, perquè el que ara necessita l'alumnat és que se li aportin recursos per a gestionar, seleccionar i analitzar críticament els enormes volums d'informació que tenen a la seva disposició.

En aquest context, tenir un esperit crític o ser capaç de reflexionar i d'establir uns criteris inequívocs per argumentar i actuar resulten avui eines més importants que la capacitat d'emmagatzemar moltes dades. A les demandes inherents a la societat actual s'afegeixen les necessitats que presenta l'alumnat de la nostra escola.

El centre educatiu de la Pepa Colomer s'inicia l'1 de setembre de 2014 després del tancament administratiu de l'escola Pompeu Fabra. Aquesta decisió es pren després d'analitzar els resultats d'una auditoria realitzada que plantegen una escola estigmatitzada, amb baix rendiment acadèmic de l'alumnat, absentisme escolar i desmotivació vers els aprenentatges.

Abordar aquestes qüestions bàsiques han estat la nostra prioritat i ho estem fent a través de la generació del gust per aprendre mitjançant metodologies actives, obertes i cooperatives, que no deixen a cap infant indiferent. Així, junts aprenem a aprendre, donant el millor de cadascú en la construcció conjunta.

Paraules Clau: Educació inclusiva, metodologia, competències, aprenentatge.

ABSTRACT

The late twentieth century has led to the passage of an industrial society to an information society. Having so much knowledge available, necessarily implies a change in the educational paradigm, so that students need the provision of resources to manage, select and critically analyze the huge volumes of information at its disposal.

In this context, have a critical spirit or be able to reflect and establish clear criteria to argue and act are today more important than the ability to store a lot of data tools.

To the demands inherent in today's society the needs presented by the students of our school are included.

Prat 1 school starts on September 1, 2014, following the administrative closure of the school Pompeu Fabra. This decision was taken after analyzing the results of an audit posed a stigmatized school with poor academic performance of students, truancy and lack of motivation towards learning.

Addressing these basic questions has been our priority and we are doing generating a love of learning through active, open and cooperative methodologies that do not leave any child indifferent. So, together we learn to learn, giving the best of each in the collective construction.

Key words: Inclusive education, methodology, skills, learning.

EL CONTEXT ACTUAL I L'IMPACTE EN EL MÓN EDUCATIU

El context actual es representa amb un entorn cada vegada més complex i canviant on la tecnologia assoleix un protagonisme creixent. Un medi on els fluxos de tota mena han assolit una importància global en el bell mig d'una societat intercultural, en un món globalitzat. El segle XXI ens ha portat una societat de contrastos amb importants desigualtats en un nou ordre mundial marcat per profunds riscos, locals i globals, i un context de crisi ecològica planetària.

Paral·lelament, ens trobem en un impàs polític amb conseqüències directes en l'educació. Aquest procés incipient encara és poc entès pel gruix del professorat, especialment per les dificultats manifestes especialment vinculades amb poder identificar amb claredat els trets distintius del model educatiu emergent respecte el tradicional, amb la complexitat en la formalització d'alguns plantejaments curriculars, amb les expectatives existents davant dels canvis legislatius esdevinguts a nivell educatiu, amb la poca visibilitat del model competencial i de les noves metodologies o amb les dificultats derivades de la gestió del dia a dia i de les condicions específiques del treball. Malgrat totes aquestes dificultats, tenim la gran responsabilitat d'oferir al nostre alumnat una educació de qualitat, essent aquest un dret humà.

MOTIVAR L'ALUMNAT DES D'UNA MIRADA COMPETENCIAL

Víctor Küppers (2012) estableix que el valor de quelcom és la capacitat, el contingut i l'habilitat de la persona multiplicada per l'actitud al quadrat. Així, l'actitud és un element fonamental i transcendental en la millora dels aprenentatges i en les ganes de venir a l'escola per aprendre.

Partint de la idea que les potencialitats milloren especialment amb la motivació per aprendre, el nostre projecte educatiu incideix en aquest aspecte com un dels principis reguladors dels aprenentatges. I aconseguir l'entusiasme de l'alumnat, segons el nostre paradigma educatiu, només és possible oferint una pedagogia en la qual l'alumne sigui el protagonista del seu propi aprenentatge.

A l'Escola Pepa Colomer creiem que el desenvolupament de l'interès i de les competències, a la vegada, exigeix una petita "revolució cultural" per a passar d'una lògica de l'ensenyament a una lògica de la capacitació basada en un postulat simple: les competències es creen enfront a situacions que són complexes des del principi, sense renunciar a un ensenyament organitzat, per una banda, ni a la necessària provocació de motivació per aprendre, per una altra; i aquesta fita s'aconsegueix provocant situacions d'aprenentatge en les quals l'alumne/a aprengui a fer allò que no sap fer, fent-ho (Meirieu, 1996).

La línia pedagògica del nostre centre educatiu s'estructura a partir de la creació d'ambients d'aprenentatge estimulants que garanteixin l'assoliment d'uns objectius bàsics per assolir l'equitat i evitar desajustaments socials profunds, que promoguin l'autonomia i l'autoaprenentatge dels alumnes, que prioritzin l'aprenentatge funcional i continu enfront l'estrictament acadèmic i que es basin en l'acció.

És sota aquest paradigma pedagògic que ens hem proposat el viatge a través de metodologies actives com l'aprenentatge cooperatiu, els projectes de treball i el mètode científic.

Paral·lelament, seguint a Bourdieu (1997) amb una pedagogia magistral només aprendrien els nens i nenes que disposen dels mitjans culturals per a treure profit d'un ensenyament que es dirigeix formalment a tots, en la il·lusió de la igualtat, identificada en aquest cas amb la igualtat de tracte. Davant la diversitat existent al nostre centre, amb un 29,95% d'alumnes amb Necessitats Socioculturals Desfavorides, un 2% de Necessitats Educatives Especials i un 23% de diversitat cultural, ens trobarien en la utopia de creure que un gran nombre del nostre alumnat aprengué escoltant lliçons, fórmula que ja havien provat sense resultats òptims.

Després d'un any i mig de profunda dedicació a conèixer les necessitats, que presenta el nostre alumnat, i d'investigació abocada a cercar maneres per a generar interès per aprendre, es pot concloure que els petits èxits aconseguits a nivell educatiu s'han donat a través d'unes determinades situacions d'aprenentatge, totes elles caracteritzades per ser àmplies i obertes, i en les quals l'alumnat és el protagonista de l'aprenentatge, de les seves representacions, de la seva activitat i dels efectes didàctics.

Per a implementar aquests mètodes, és necessària una mirada pedagògica innovadora que contempli propostes d'aprenentatge en situacions i problemes, de diferents tipus, que obliguin l'alumnat a seleccionar i mobilitzar els recursos de què disposa.

Es dóna la prioritat a proporcionar moltes oportunitats i recursos diversificats per gestionar, seleccionar i analitzar críticament els enormes volums d'informació que els envolten i anar potenciant les diverses intel·ligències. L'objectiu primordial és que cada alumne/a desenvolupi al màxim les seves potencialitats i aconsegueixi bons aprenentatges amb la màxima equitat.

EL NOSTRE REpte EDUCATIU

A l'Escola Pepa Colomer veiem els infants com a éssers proveïts d'enormes potencialitats, cadascun amb unes necessitats i un ritme de desenvolupament diferents, aspecte que nosaltres respectem profundament. Així, ens mostrem com una escola per a tothom potenciant l'autonomia dels alumnes amb una estructuració cooperativa que els permet ajudar-se mútuament a aprendre respectant les seves necessitats i interessos. Des de l'escola vetllem per a que s'estableixin dinàmiques inclusives que afavoreixin un procés d'ensenyament-aprenentatge adequat a les capacitats de cada infant.

Els aprenentatges es configuren a partir de les interaccions amb els altres; per això, quantes més interaccions fem i més variades són, més aprenem. La nostra escola s'esdevé una microsocietat en la qual convivim amb molts i variats contextos culturals, socials i familiars. Els nostres infants juguen, riuen, parlen, aprenen junts i, també, aprenen els uns dels altres. Conscients d'aquesta realitat tan rica, gestionem l'educació de manera inclusiva i en cooperació amb tota la comunitat, bastint ponts i teixint xarxes d'interaccions per aconseguir aprenentatges per avui i per demà.

El paper del professorat en el nostre centre és el de guia i facilitador dels aprenentatges, des d'una vessant innovadora, però també rigorosa. Aconseguir el desenvolupament de les competències, des de la mirada d'inclusivitat, és l'objectiu prioritari. Totes les propostes pedagògiques es planifiquen amb la finalitat d'aconseguir alumnat competent que sigui capaç d'adaptar-se positivament a un entorn i a una societat en canvi, de discriminar i gestionar amb criteri el flux d'informació contínua i transformar-la en coneixement, de transferir eficaçment els aprenentatges en la resolució de noves situacions o problemes, d'actuar conscientment i críticament en una societat cada vegada més complexa i incerta, de participar activament i solidàriament en la construcció d'una societat més justa i d'adoptar responsablement una consciència local i global planetària.

Les propostes curriculars estan plantejades com a situacions-problema en contextos

el més reals possibles aplicats amb metodologies globals basades en l'activitat i la iniciativa dels alumnes: aprenentatge basat en problemes, treball per projectes, petites recerques i aprenentatge cooperatiu.

COM IMPLEMENTEM LES METODOLOGIES

Totes les aules, des de P3 fins a 6è, tenen una disposició del mobiliari per treballar de forma col·laborativa. Les taules i cadires estan col·locades en grups cooperatius estables durant un trimestre.

No es tracta de treballar en grup, sinó de cooperar, en el benentès que en l'aprenentatge cooperatiu no hi pot haver cap alumne/a que s'escapi d'aprendre.

La tasca del docent és la de dinamitzar i guiar la proposta de manera que tots els membres del grup participin activament. Seguint això, tots els alumnes tenen associat un rol que, segons l'autor Pujolàs Maset (2008), són el de coordinador/a, secretari/a, portaveu i encarregat de material.

Abans de decidir els rols, però, creem els grups de taula, per tal que siguin heterogenis, i ho fem mitjançant un sociograma en el qual plantegem les següents qüestions:

- Amb qui m'agrada treballar?
- Amb qui m'agrada ajudar?
- Qui vull que m'ajudi?
- Amb qui m'agrada estar?

Quan es tenen els resultats, els grups es conformen posant els més i els menys votats cadascun en una taula diferent. Els altres dos membres de la taula es decideixen en funció de les propostes dels alumnes, del sexe o d'altres capacitats i/o habilitats contrastades.

Aquests grups es mantenen durant un trimestre per tal que el rol es pugui assumir i interioritzar i es decideixen en funció de les necessitats i interessos dels alumnes.

Les funcions de cada rol les reflexionen i construeixen els propis alumnes per tal de donar-los solidesa i significativitat.

Les propostes d'aprenentatge es desenvolupen pensant en tot l'alumnat (Pujolàs Maset, 2003), amb alumnes diferents, aprenent junts; en el foment d'un ensenyament personalitzat (ajustades a les característiques personals) i en la potenciació de l'autonomia dels alumnes (aprendre de manera autònoma). Parlem, de la voluntat explícita, de crear les condicions necessàries per a la implementació de l'aprenentatge cooperatiu, d'una banda, i de l'altra, l'objectiu fonamental està centrat en contribuir a la consecució d'alumnat competent. S'aprofiten les situacions informals que es generen, a l'aula o fora d'ella, per apropar-nos a les motivacions, els interessos, les impressions de l'alumnat sobre l'aprenentatge: creem un clima de confiança mútua i també volem saber el seu grau d'implicació i de compromís amb les propostes d'aprenentatge.

Amb aquesta idea implementem mètodes actius d'aprenentatge que fomenten la interacció, la consecució dels objectius i el desenvolupament d'habilitats socials de

convivència, entre els quals destaquem: l'aprenentatge cooperatiu, els projectes de treball, les situacions-problema i el mètode científic.

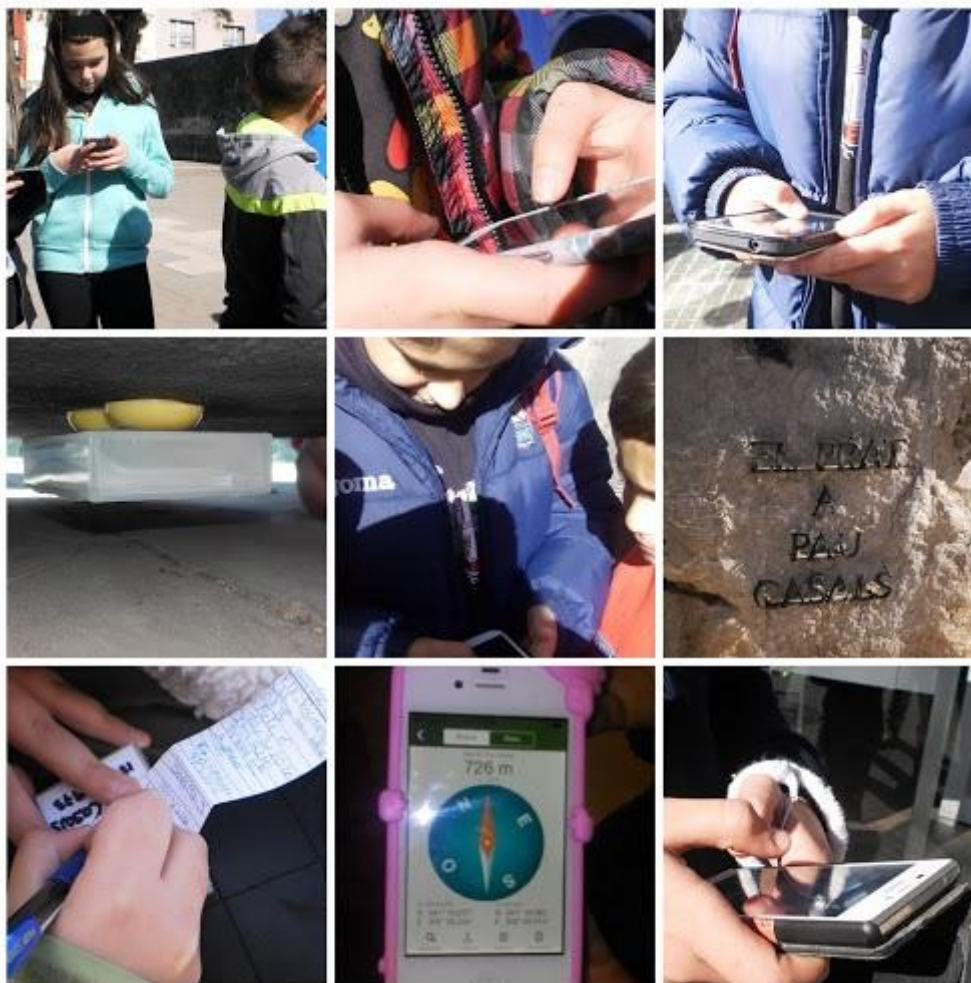
- **L'aprenentatge cooperatiu** és una de les metodologies actives que implementem a les nostres aules. Els alumnes construeixen aprenentatges a partir dels coneixements previs i de les experiències que es deriven de les seves interaccions amb el medi, especialment a través de la interacció social. Aprendre significa "aprendre amb altres", recollir també els seus punts de vista.

És a través de la interacció social que es genera una confrontació entre el propi punt de vista i el dels altres, i és així com es transforma el coneixement.

La cooperació es dóna quan les metes estan estructurades perquè l'alumnat només pugui aconseguir els objectius si la resta de membres del grup arriben als seus (interdependència positiva).

Aquesta metodologia de treball genera, entre l'alumnat, una influència positiva en les relacions interpersonals, afavoreix un clima positiu en el grup, promou l'aparició de conceptes positius i millora la motivació cap als aprenentatges, a més de constituir un excel·lent recurs per a fomentar un clima positiu que promou la inclusió de tot l'alumnat.

- **Els projectes de treball** són un mètode que pretén ensenyar a comprendre la realitat més enllà d'uns límits tancats i preestablerts (Garagorri et al., 1992), és a dir, interpretar el que passa al món, per què passa, així com el que hi ha en ell, creant una via de coneixement que necessita ser constantment evidenciada i contrastada en el present, i fins i tot en el passat. L'aprenentatge, des d'aquesta perspectiva és concebut com quelcom que es construeix des de la subjectivitat personal en relació amb les diferents construccions de la realitat que la circumden (Armas Hernández & Moya Otero, 2010). La metodologia dels projectes (Hernández & Ventura, 1998) és una de les propostes més adequades per aconseguir el desenvolupament de les competències ja que el professor deixa de ser el que posseeix tot el coneixement, per transformar-se en un mediador, que desenvolupa en els estudiants les competències necessàries per apropiar-se del coneixement per si mateixos. El docent realitza un acompanyament del grup, en la necessitat de compartir significats de qüestions que els preocupen, aspecte que afavoreix la recerca d'informació, el contrast de punts de vista i l'aclariment de determinades qüestions o l'aportació de noves idees.

(Foto 1. Projectes de treball)

- **Les situacions-problema:** en la resolució de problemes, el docent determina l'objectiu final a aconseguir, però no defineix les tasques. L'alumne adquireix un gran protagonisme en el seu aprenentatge. Les situacions-problema permeten que els alumnes s'impliquin en major grau en la recerca i s'acostumin a preguntar el perquè de les coses, afavorint aprendre a aprendre i l'autonomia personal. El model que planteja situacions-problema busca l'objectiu de capacitar l'alumnat per resoldre determinats problemes i promoure un aprenentatge eficaç. Aquest tipus de propostes afavoreixen la formació de l'alumnat per a una societat complexa com l'actual, la qual requereix la mobilització de tots els recursos que es disposa. Així, per afavorir la transferència dels aprenentatges, cal presentar a l'alumne diversos continguts i la possibilitat d'aplicar-los a situacions que es desenvolupen en contextos similars a la realitat.

(Foto2. Situacions problema)

- **El mètode científic:** quan ens plantejem una qüestió a resoldre i està vinculada amb el medi ho fem mitjançant la investigació científica.

Les fases del mètode científic passen per l'observació, amb la qual podem detectar un fet que no es pot explicar amb les teories que coneixem, la formulació d'hipòtesis, l'experimentació, fase en la que investiguem, recollim informació i pensem per veure si les hipòtesis són correctes, l'extracció de conclusions, per veure si la hipòtesi inicial es confirma o no, i l'elaboració d'una teoria que ens permeti explicar els fenòmens investigats.

Fem servir el raonament inductiu com a procés pel qual s'arriba a una conclusió a partir de la generalització. Es parteix d'una sèrie d'exemples significatius on es dona una característica concreta i s'infereix que es donarà en els individus semblants o situacions anàlogues. La inducció permet establir hipòtesis i avançar en el coneixement. El seu grau de veritat o certesa, però, resta sempre en qüestió, perquè es poden trobar contraexemples o excepcions que contradiguin la hipòtesi inicial. D'aquesta manera, el nostre alumnat crea el seu propi aprenentatge i aprèn fent.

(Foto 3. El mètode científic)

DIGUES COM AVALUES I ET DIRÉ COM APRENS

Els processos d'aprenentatge que implementem a l'escola han d'anar, forçosament lligats a un determinat tipus d'avaluació. Amb la finalitat d'implementar una avaluació formativa i formadora, partim de situacions el més semblants possibles a les reals, en les quals l'alumne pugui participar activament de l'anàlisi i reflexió del seu propi procés d'aprenentatge. Aquestes, al seu torn, són el més ecològiques possibles, és a dir, properes a les situacions que en la pràctica professional demandaran els coneixements que s'avaluen. Proposem projectes en què l'alumnat posi en pràctica allò après, de manera que demostrï la seva comprensió.

La missió del docent consisteix, per tant, en oferir als aprenents un feedback, el més específic possible, de l'acompliment que han aconseguit i confrontar constructivament aquest judici amb el que els mateixos alumnes emeten sobre el seu aprenentatge. Ens és útil incloure la reflexió en els instruments d'avaluació, per afavorir l'autoavaluació i que ens serveixi de referència per conèixer el grau de metacognició aconseguit en el procés d'aprenentatge realitzat.

Utilitzem variats instruments d'avaluació per tal d'adaptar-nos a les necessitats dels alumnes, entre els quals destaquem l'observació, les exposicions orals, les bases d'orientació, les rúbriques o les proves de diferents formats.

L'observació guanya en precisió en situacions reals en les quals es posen en pràctica les estratègies i aprenentatges realitzats.

Específicament en l'estructuració de les activitats avaluatives tenim en compte la utilització de "bones preguntes" que permeten la reflexió i el desenvolupament de postures personals ben fonamentades.

Així, l'avaluació permet anar adaptant els processos d'ensenyament i aprenentatge a les necessitats i interessos de l'alumnat per poder concretar els aspectes que finalment constituïran les seqüències didàctiques que duem a terme.

JUNTS APRELEM AMB LES ARTS

Davant el plantejament prioritari de fer del nostre centre una escola plenament inclusiva, on l'alumnat –persones de ple dret- puguin accedir a l'educació integral i a la cultura en condicions de màxima llibertat i igualtat, amb autonomia i valoració de totes les diferències, decidim prioritzar, dintre del Projecte Educatiu, el treball de la cohesió social i de la igualtat d'oportunitats des de l'Educació Artística.

Així, apostem fortament per un projecte artístic com una de les actuacions pedagògiques que prepari els nens i nenes per desenvolupar-se en una societat plural i democràtica, en igualtat en drets, deures i oportunitats en un marc de valors compartits per a la convivència. Per a donar resposta a aquest ambiciós objectiu, a l'escola promovem espais d'inclusió que es basin en la igualtat i en la necessitat de compartir uns valors comuns que ajudin a conèixer i viure en una mateixa comunitat.

En l'àrea d'Educació Artística l'alumne pot experimentar i despertar la seva capacitat creativa a partir dels diferents llenguatges: corporal, musical, oral, visual i plàstic. Aquests li ofereixen unes vivències que li permeten aprofundir en l'àmbit del creixement personal, social i emocional, és a dir, en les competències emocionals.

L'Art ens porta a implicar-nos formant part d'un grup, a funcionar dins el col·lectiu i a cooperar perquè el grup avanci com un tot. Els docents, des de l'actitud, oferim un ambient positiu i motivador, obviant les crítiques i potenciant la comprensió i la participació per a la superació individual i col·lectiva a través del treball cooperatiu. Aquest ens facilita l'acceptar i potenciar les diferents capacitats entre els propis alumnes, l'ajudar-se els uns als altres a superar-les amb respecte, paciència i esforç i a estirar-se i motivar-se mútuament.

L'Escola del Prat 1, com a centre amb un projecte singular en Llenguatges Artístics, integra la Música, la Dansa, el Teatre i les Arts Plàstiques dins l'horari lectiu. Creiem fermament que fer servir les Arts com a vehicle d'expressió, creació i gaudi, contribueix al seu desenvolupament integral, tant des del vessant cognitiu, com social i emocional.

Des del curs 14-15 hem vinculat diversos projectes externs dins la programació curricular de centre, que ajuden a impregnar d'Art l'escola i que fomenten el treball per projectes transdisciplinars i transversals.

El projecte global de centre inclou el següent programa d'activitats:

- **Ambients artístics** ("MusicART", "ExpresssART", "DansART", "ARTeatre", "ARTiJoc"), desenvolupats a la franja horària de 12 a 13h (6a hora) i en grups intercicles.
- Elaboració d'un **projecte transdisciplinar** lligat al projecte de cada any.

- **Sessions en horari lectiu amb professionals** de diverses disciplines artístiques.

Aquests artistes provenen de l'Escola Municipal de Música del Prat de Llobregat (EMMEP), la Fundació Yehudi Menuhin (MUS-E), l'Associació SuDANSA, l'Institut del Teatre (IT), el projecte Basquet Beat (BB), la Federació Sardanista de Catalunya i altres entitats culturals:

- **ENTRECORDES**, projecte de música comunitària adreçat al Cicle Mitjà, dins del marc de col·laboració amb l'EMMEP. El projecte està basat en el treball orquestral amb instruments de corda fregada (violí i contrabaix) i afegeix enguany l'ukelele com a instrument harmònic.
- **SUDANSA**, projecte de dansa creativa a Educació Infantil (P5 i enguany ampliem a P4), amb la ballarina i coreògrafa *Ana Eulate*.
- **MUS-E**, projecte europeu de la Fundació Yehudi Menuhin, amb la participació al Cicle Superior de dos artistes especialistes en **Dansa** (*Àngela Peris i Jorge Horno*). Incorporarem aquest curs al projecte el Cicle Inicial, en l'àmbit de les **Arts Plàstiques**.
- **ESCULTURES EN DANSA**, projecte en conveni amb l'**Institut del Teatre**, que ofereix sessions de treball a càrrec de l'alumnat de Grau Superior de Dansa, de l'especialitat en Pedagogia de la Dansa, basades en propostes interdisciplinars vinculades a continguts curriculars i al **patrimoni escultòric** de la ciutat.
- **BASQUET BEAT**, projecte internacional d'Esport, Art i transformació social adreçat al Cicle Superior, amb el creador d'aquesta metodologia, *Josep Mª Aragay*.
- **SARDAPRAT**, projecte de dansa tradicional adreçat al Cicle Mitjà, amb una programació de sessions conduïdes per un monitor de la Federació Sardanista de Catalunya i inclòs dins de la campanya "El país a l'escola".
- **Sessions puntuals d'artistes externs** especialistes en diversos àmbits: dansa tradicional (Esbart Picacrestes i Amics de la Sardana del Prat), danses urbanes (*Berta Pons*), dansa escocesa (*David Vivanco*), percussió corporal (*Sergi Ramis*). Altres possibles: flamenc, bollywood, dansa del ventre, beat box, circ...
- Continuïtat com a centre pilot en el projecte "**MUSICOMÀTICS**", projecte Comènius dins del *Lifelong Learning Programme*, liderat per la Fachhochschule Nordwestschweiz de Suïssa i vinculat a la UAB, a través del qual es treballen conjuntament habilitats matemàtiques i musicals amb l'alumnat i s'elaboren materials didàctics per a la seva posterior publicació.
- Participació en el programa "**Apadrinem el nostre patrimoni**", impulsat pel Departament d'Ensenyament, amb la proposta d'apadrinar el monument a Pau Casals, ubicat a la Pl. Pau Casals, al costat de Torre Balcells.

El projecte artístic ja està en funcionament des del curs 2014-2015. Els efectes més evidents que s'estan obtenint són l'aparició de relacions de confiança entre els infants, les famílies, els docents i els grups, una confiança en la qual hi ha normes d'obligat compliment, formals i informals, i que comporten reciprocitat i ajuda mútua, i un increment de mitjans per obtenir una estructura d'oportunitats més àmplia per accedir als recursos. En aquest sentit estem reduint les desigualtats d'accés a la cultura.

El compromís de reduir desigualtats es veu enfortit per aquestes xarxes i normes de reciprocitat que faciliten una complicitat, evidentment imprescindible. La generació de les propostes artístiques ens permet fer front a situacions de vulnerabilitat, resoldre conflictes i treure més rendiment a les noves oportunitats. Els objectius s'estan aconseguint en gran mesura, especialment pel que fa referència a la reducció de l'absentisme escolar i de les desigualtats, a l'equilibri en la diversitat, a l'establiment de vincles entre els alumnes i el seu entorn. Estem treballant per aconseguir una comunitat cohesionada que, a poc a poc, va generant vies i capacitats per a resoldre els conflictes i va obtenint un bon nivell de convivència.

La participació activa dels alumnes i les seves famílies a les propostes pedagògiques (grups interactius, tertúlies dialògiques, elaboració de materials, teatre en família...) i a l'organització i gestió escolar (a través de comissions mixtes) està afavorint que tots els membres se sentin que formen part de la mateixa comunitat.

El nostre projecte artístic és relacional i connecta els infants amb les propostes artístiques amb la nostra institució, amb la comunitat i amb el barri. Des d'aquesta perspectiva, les propostes artístiques esdevenen una font d'oportunitats per a tots i a tot arreu, amb una clara dimensió d'equitat. Ens interessa l'Art per fer de pont, posar en contacte, crear xarxes. L'Art i la cultura des de la proximitat cap a la globalitat.

A MODE DE CONCLUSIÓ

La nostra escola i tot l'equip de treball hem apostat fortament per un projecte educatiu on cap alumne es pugui escapar d'aprendre. La nostra proposta ferma es focalitza especialment en les metodologies actives, aquelles que garanteixen una educació inclusiva; mètodes que afavoreixen als participants interactuar i practicar un diàleg de suport i apreciació mútua i estimulen un clima social positiu ja que les persones que col·laboren juntes se senten bé així.

El fet de comprovar els èxits de tot l'alumnat, sense discriminació per cap raó, suposa una veritable recompensa a la feina docent i un al·licient per a donar continuïtat a aquest treball.

Fent una síntesi del recorregut fet fins al moment, la feina d'implementació del cooperativisme, dels projectes de treball, del mètode d'investigació i de resolució de situacions-problema ens està portant a perdre la por al fracàs i, per tant, generar un canvi d'actitud; ens està conduint cap a la innovació i el lideratge distribuït, ens està ajudant a sistematitzar la pràctica de compartir experiències d'aula i establir vincles forts entre els docents amb compromís i coresponsabilitat amb el Projecte d'escola, ens està portant a l'establiment de consensos pedagògics i a assegurar que aquest discurs pedagògic arriba a tothom.

La motivació pels aprenentatges que s'ha generat en el nostre alumnat ha generat resultats objectivament constatables amb una reducció de l'absentisme escolar, una millora en el rendiment acadèmic de l'alumnat, una convivència de qualitat i, el més important per a nosaltres, entusiasme per aprendre i continuar aprenent al llarg de la vida.

És innegable que ens hem trobat també amb moltes dificultats i limitacions en el camí entre les quals destaquen la diversitat de creences entre els diferents docents, la por personal, la disponibilitat de pocs espais per compartir experiències i preocupacions, la falta d'estabilitat de la plantilla docent, un context cultural i històric individualista i competitiu com a contrapunt del bé comú, les dificultats d'acceptació de les nostres limitacions, la complexitat de passar del saber al ser conscient i la capacitat d'acceptar la crítica constructiva com a necessitat bàsica.

Seguirem fent el nostre camí ja iniciat... S'han de canviar les estratègies de formació per a possibilitar el pas del conèixer a una millora real de la pràctica. Tal com exposa Korthagen & Kessels (2001) cal un aprenentatge realista en què s'interrelacionin la pràctica i el coneixement teòric i que promoguin l'aprenentatge reflexiu del professorat a través d'una reflexió continua sobre la pròpia pràctica.

Referències bibliogràfiques

- Armas Hernández, M. de, & Moya Otero, J. (2010). *Nuevos retos de la educación del siglo XXI*. [Las Palmas de Gran Canaria]: Universidad de Las Palmas de Gran Canaria. Vicerrectorado de Ordenación Académica y Espacio Europeo de Educación Superior.
- Bourdieu, P. (1997). *Capital cultural, escuela y espacio social*. México, D.F.: Siglo XXI.
- Garagorri, X., Coll, C., Zabala, A., Arnau, L., Hammond, J., O'Shea, M., & Rodríguez Moreno, M. L. (1992). Las Competencias en la educación escolar [Diversos artículos], (nº 161 (Mayo 2007), p. 34-76), 34 - 76.
- Hernández, F., & Ventura, M. (1998). *La Organización del currículum por proyectos de trabajo: el conocimiento es un calidoscopio*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona.
- Korthagen, F. A. J., & Kessels, J. (2001). *Linking practice and theory: the pedagogy of realistic teacher education*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Küppers, V. (2012). *Vivir la vida con sentido: actitudes para vivir con pasión y entusiasmo*. Barcelona: Plataforma.
- Meirieu, P. (1996). *Outils pour apprendre en groupe*. Lyon: Chronique Social.
- Pujolàs Maset, P. (2003). *Aprender juntos alumnos diferentes: los equipos de aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Eumo-Octaedro.
- Pujolàs Maset, P. (2008). *El Aprendizaje cooperativo: 9 ideas clave*. Barcelona: Graó.

*"Cuideu-vos els uns als altres.
Comparteix les teves energies amb el grup.
Ningú ha de sentir-se sol ni segregat, perquè és llavors quan no arribarem al cim".
WILLI UNSOELD, alpinista de gran renom.*